CZU 340.12 DOI 10.5281/zenodo.4682694

ÎNCADRAREA JURIDICĂ A FENOMENULUI „STAT CAPTIV"

Andrei NEGRU,
doctor habilitat în drept, profesor universitar

Investigația doctrinară în cauză este bazată pe cercetarea multiaspectuală a fenomenului „stat capturat" și a încadrării juridice a acestuia într-un sistem legislativ și juridic contemporan, orientat spre promovarea, protejarea și restaurarea eficientă a drepturilor și libertăților omului și cetățeanului. Având un caracter declarativ-politic, constatarea stării de captivitate a unui stat, din anumite motive, urmează a valorifica realități juridice, în scopul asigurării supremației dreptului. Caracterul de noutate al fenomenului implică anumite ajustări în sistemul legislativ și juridic, în vederea acordării efective a unei valori empirice, care și va prezenta esența unor măsuri urgente, orientate spre un proces invers – decapturarea, aceste măsuri urmând a constitui baza unor strategii și a unor tactici de reformare a unor domenii de activitate concrete ale statului, afectate de captivitate, cu respectarea drepturilor omului.

Cuvinte-cheie: stat captiv, drepturile omului, bună guvernare, răspundere politică, aplicarea legii, încadrare juridică.

LEGAL FRAMING OF THE `CAPTIVE STATE` PHENOMENON

Andrei NEGRU,
PhD, associate professor

This doctrinal investigation is based on a multiaspectual research of the `captive state` phenomenon and its legal framing in a contemporary legislative and legal system, oriented towards the promotion, the protection and an effective restauration of human and citizen rights and freedoms. Having a declarative, political character, the finding of the captivity of a state, for some reason, has to capitalize legal realities, in order to ensure the supremacy of law. The novelty character of the phenomenon implies certain adjustments in the legislative and in the legal system, in order to offer an effective empirical value, which will present the essence of urgent measures, oriented towards a reverse process – release from captivity, these measures being the foundation of certain strategies and tactics of reformation of some specific areas of activity of the state, affected by captivity, while respecting human rights.

Keywords: captive state, human rights, good governance, political responsibility, application of law, legal framing.

Introducere. Fenomenul *stat capturat*, utilizat frecvent de exponenți ai sistemului politic contemporan, îndeosebi cu referire la realitatea Republicii Moldova, își găsește o manifestare politică prin adoptarea, la data de 08 iunie 2019, a Declarației cu privire la caracterul captiv al statului, printr-o Hotărâre a Parlamentului. Având un caracter politic, Declarația în cauză a întâlnit impedimente juridico-praxiologice evidente; or, cadrul legislativ existent nu permite promovarea în câmp juridic a efectelor așteptate. „Pionieratul" implementării fenomenului *stat capturat* ne aparține și este un fapt împlinit. Important, la această etapă, este de a elabora unele sisteme de măsuri și de mecanisme juridice de aplicare efectivă a fenomenului, prin ajustarea legislației naționale la noile realități. La fel, avem intenția de a identifica un sistem de garanții juridice de declanșare a *stării de captivitate a statului*; or, ea n-ar trebui declarată samavolnic, arbitrar pe viitor de orice guvernare nou-formată, printr-o simplă majoritate parlamentară. La fel, intenționăm a identifica și preîntâmpina eventualele riscuri ce pot apărea în procesul declanșării stării de *stat capturat*, riscuri care pot afecta valorile democratice contemporane, inclusiv drepturile și libertățile omului și cetățeanului. „Stat de drept nu înseamnă că orice «acțiune» a unui funcționar public sau politician poate fi autorizată de lege, ci din

contră, că abuzul de putere este prevenit prin lege, iar individul are acces neîngrădit la justiție. Statul de drept limitează forța statului și implicit puterea arbitrară a clasei politice"[9].

Metode și materiale aplicate. Evenimentele social-politice din vara anului 2019 din Republica Moldova au determinat apariția unui termen nou, de natură politico-juridică – *stat capturat*. Având efecte de natură politică, fenomenul în cauză produce și efecte de natură juridică, ceea ce, evident, impune necesitatea elaborării unui mecanism consecvent de măsuri juridice ce urmează a fi întreprinse, pentru a valorifica efectiv scopul unei astfel de Declarații a Legislativului. Adoptată prin Hotărâre de Parlament [4], Declarația în cauză rămâne, în esență, una de natură strict politică; acest fapt însă nu împiedică pe autori să dezvolte efectele politice într-un câmp juridic, prin intermediul unor acțiuni juridice.

Teoria Generală a Dreptului și Statului, în manifestarea sa de știință juridică generală, ce supune cercetării fenomenele noi, de natură socială, poate, inițial, supune unei abordări științifice fenomenul *stat captiv,* în scopul elaborării unui mecanism juridic, capabil a produce efecte juridice, atât în sferele activității politico-juridice a statului, cât și în procesul aplicării normelor juridice practic din toate ramurile dreptului. Ansamblul de metode utilizate în cercetarea generică a fenomenelor juridice, a încadrării normative a acestora, îndeosebi metoda logică [8, p.15-16] și metoda sistemică [10, p.13-14], acordă posibilitatea elaborării unui mecanism complex de reglementare juridică a fenomenului *stat capturat* într-un sistem de drept național. Abordarea teoretico-practică a Declarației menționate nu are scopul de a supune criticii anumite acțiuni politice. Interesul doctrinar constă anume în încadrarea juridică a unor asemenea declarații, în scopul fortificării valorii empirice în mediul normativ-juridic, prin investirea acestora cu caracter efectiv, aplicativ și prin elaborarea unui sistem de garanții.

În implicarea doctrinară la subiectul menționat, identificăm următoarele materiale aplicate – acte normative, care necesită o coroborare complexă, în scopul valorificării praxiologice a Declarației cu privire la caracterul captiv al statului: 1) Constituția Republicii Moldova [2]; 2) Legea pentru adoptarea Regulamentului Parlamentului [7]; 3) Legea cu privire la actele normative [6]; 4) Codul Administrativ al Republicii Moldova [1]. Aparte, în calitate de act politic, menționăm și Declarația cu privire la caracterul captiv al statului. Actele normative indicate vor servi drept bază de elaborare a unei proceduri de aplicare practică pe viitor a unor asemenea categorii de declarații.

Rezultate obținute și discuții. Evident, oportunitatea adoptării unei astfel de declarații, referitoare la caracterul captiv al statului, aparține în exclusivitate Legislatorului. În calitate de expresie a voinței poporului și de deținător al suveranității statale în domeniul politico-juridic, Parlamentul deține indiscutabil o asemenea competență. Este o stare excepțională în domeniul de activitate a puterii de stat și se încadrează în competențele Legislativului, în lumina reglementării stabilite în alin. (1), art. 60 al Constituției Republicii Moldova: *Parlamentul, organ reprezentativ suprem și legislativ* [2]. O declarație politică însă nu poate produce de la sine efecte de natură juridică. Declarația constituie un mesaj adresat societății, pentru a explica acțiunile ulterioare ale Parlamentului și ale altor autorități publice, preconizate spre implementare. Or, orice proces de transformare socială, dirijat de puterea de stat, are necesitatea de a se afla într-un câmp legal: principiul legalității, consacrat în art.21 al Constituției Republicii Moldova *(Legalitatea)* [2] și principiul supremației Constituției, consacrat în art. 7 al Constituției Republicii Moldova [2], Lege Supremă, necesită a fi respectate în orice împrejurări. O democrație contemporană nu poate fi construită în afara unui câmp legal, în caz contrar este afectată valoarea normei legale și rezultatul va fi unul diametral opus intențiilor inițiale. În același timp, nu putem vorbi despre caracterul de neconstituționalitate a Declarației în cauză – asemenea categorii de declarații se încadrează în câmpul constituțional național.

În urma evenimentelor derulate în iunie 2019 în Republica Moldova fenomenul *stat captiv* a demonstrat o realizare praxiologică ce nu poate și nu trebuie ignorată. Fără a ne referi la oportunitatea manifestării praxiologice, intervenim cu anumite constatări privind desfășurarea evenimentelor și efectele produse. Atât Constituția Republicii Moldova [2], cât și Regulamentul Parlamentului [7] admit adoptarea de declarații cu caracter politic. Caracterul politic al Declarației în cauză devine evident chiar din textul ei. Or, în alineatele (1) și (2) ale art. 121 din Regulamentul Parlamentului *(Actele exclusiv politice ale Parlamentului)*, este menționat: „(1) Actele exclusiv politice ale Parlamentului constituie manifestări de voință ale autorității legislative, care produc efecte politice și nu au forța actelor normative. (2) La ca-

tegoria actelor exclusiv politice ale Parlamentului se atribuie declarațiile, apelurile, mesajele etc." [7].

Intenționând a explica natura declarației în cauză – și anume caracterul ei politic – , intervenim cu precizări privind necesitatea elaborării unui mecanism juridic de punere în aplicare a unei declarații cu caracter politic, elaborată de către o autoritate publică a statului. Fiind necesar a o aprecia drept act emis în contextul unei stări excepționale în domeniul administrării publice, având la baza elaborării ei un argument de corupție endemică a tuturor organelor de conducere ale statului, declarația nu poate produce efecte juridice directe. Destinația ei constă în identificarea și enunțarea unor motive și a unor politici în domeniul administrării publice, care urmează a fi continuate și dezvoltate printr-un sistem de acte normative sau printr-un act normativ consolidat, cu valoare de lege organică, fie de natură a suspenda temporar activitatea anumitor compartimente din legile organice, fie de natură a elabora norme derogatorii temporare, referitoare la organizarea autorităților și instituțiilor publice din domeniile vizate în noile politici. Declarația cu privire la caracterul captiv al statului nu are o aplicare juridică directă. Chiar dacă unii „juriști" consideră că, dacă are forma unei Hotărâri de Parlament, Declarația poate fi aplicată și produce efecte juridice, noi reiterăm că suntem în prezența unei declarații cu caracter politic. Și, având la bază Legea cu privire la actele normative [6], constatăm că adoptarea unei declarații politice nu înseamnă și învestirea respectivei declarații și cu formulă executorie, cum se întâmplă în cazul adoptării normelor din legile organice, referitoare la activitatea diferitor categorii de funcționari publici. Apare necesitatea încadrării juridice a fenomenului *stat captiv* declarat. Or, caracterul arbitrar al acestuia, nereglementat de norme de drept, poate genera apariția unor abuzuri și reglări politice din partea anumitor forțe și partide politice. Însă scopul nu poate fi o scuză a mijloacelor: o democrație nu poate fi construită prin elemente nedemocratice și încălcări ale normei legale. Un proces clar, transparent și logic, este capabil de a avea, într-o finalitate, o arhitectură juridică, orientată spre înlăturarea neajunsurilor, deficiențelor anterioare, având la baza sa un suport juridic coerent. Anume suportul juridic calitativ este un element al sistemului de garanții ale drepturilor omului și constituie premisa realizării unei bune guvernări.

În continuare, expunem anumite reflecții în domeniu, ce ar avea destinația înțelegerii fenomenului *stat captiv* și încadrarea juridică corectă a acțiunilor inițiatorilor acestei declarații - evident, dacă există cu adevărat intenția de a valorifica domeniul și nu suntem doar în prezența unei mimări de activități de natură politico-juridică, intențiile latente fiind cu totul altele decât cele enunțate. Putem argumenta Declarația în cauză prin faptul constatării unei stări excepționale, care afectează cursul democratic de dezvoltare a statului și a societății. Nu este necesară o apreciere externă din partea anumitor funcționari sau entități politice, administrative ș.a., or, competența Legislativului în domeniu este evidentă. Însă avem convingerea că, fiind similară altor declarații de acest gen, ar fi nevoie de un vot calificat, din simplul motiv că la baza declarării stării de urgență, război etc., se află un eveniment obiectiv al vieții sociale. Starea endemică de corupție, ce afectează toate instituțiile și autoritățile statului, este o percepere subiectivă și relativă. Dacă această stare este constatată de o autoritate judiciară – internă sau externă –, atunci suntem în prezența unui fapt constatat. Anume din aceste considerente și ne-am format convingerea că o astfel de declarație, pe viitor, ar urma să fie adoptată cu un vot calificat de 2/3 și ar fi o perspectivă de revizuire a normei constituționale și anume a art. 74 din Constituția Republicii Moldova *(Adoptarea legilor și hotărârilor)* [2] prin introducerea unui alineat suplimentar – alin. (3). În caz contrar, orice guvernare ar putea începe procesul de guvernare cu o declarație de genul dat. Este important de apreciat declarația în cauză drept o măsură excepțională, dezvoltată într-un câmp de legalitate. În condițiile în care Comisia de la Veneția recomandă selectarea reprezentanților societății civile din componența Consiliului Superior al Magistraturii prin votul calificat al Parlamentului, argumentând necesitatea existenței unui consens politic larg în domeniu [5], indispensabilitatea unui astfel de consens în domeniul decizional cu privire la caracterul captiv al statului este evidentă și logică. Argumentele invocate nu diminuează valoarea declarației deja adoptate și nu alimentează intenția de a o scoate din câmpul legalității. Scopul urmărit este de a consolida pe viitor cadrul normativ-juridic cu privire la asemenea gen de declarații, în vederea sporirii impactului lor social-politic și juridic.

Declarația în cauză urmează a fi însoțită de modificări și/sau suspendări ale acțiunii anumitor legi organice sau ale unor articole din legile organice care sunt evidențiate expres în textul Declarației.

În conformitate cu lit. m), alin. (3) al art.72 al Constituției Republicii Moldova (*Categorii de legi*), anume prin lege organică se reglementează regimul stării de urgență, de asediu sau de război [2]. În dispozițiile finale și tranzitorii ale unei atare legi urmează a se accentua caracterul ei temporar, capacitatea de a produce efecte juridice fiind limitată în timp. Care este timpul optim al legii temporare în cauză – este o opțiune decizională a Legislativului. Însă considerăm că un termen tradițional de 100 de zile ar fi suficient pentru depășirea carențelor ce au servit drept motiv al adoptării Declarației. Invocând acest termen, ne-am inspirat din tradiția Președintelui Statului, a Prim-Ministrului, de a face o primă totalizare a activității lor anume într-un asemenea interval temporal. Legea organică în cauză, cu privire la punerea în aplicare a Declarației cu privire la caracterul captiv al statului, n-ar trebui să fie prelungită, chiar dacă, ipotetic, Legislativul ar putea avea o asemenea intenție. Considerăm că limitarea în timp a legii menționate ar servi drept o garanție a eficienței și o dovadă a competenței noii guvernări și ar avea un caracter preventiv în raport cu anumite tentative de abuzuri și fenomene coruptibile, care se pot manifesta pe parcursul acțiunii efectelor Declarației un termen excesiv de mare. Astfel, Declarația cu privire la caracterul captiv al statului necesită a fi adoptată concomitent cu legea organică cu caracter temporar, cu acțiune pe termen limitat. Evident, legea organică respectivă poate fi votată, conform cerințelor constituționale [2] și legislative[6] naționale, cu o majoritate simplă din numărul total de deputați. Nu sunt necesare intervenții de modificare a articolului 10 din Legea cu privire la actele normative (*Legea organică*) [6] și a normei constituționale prevăzută de alin. (1) al art. 74 din Constituția Republicii Moldova *(Adoptarea legilor și hotărârilor)* [2], întrucât legea organică de punere în aplicare a politicilor din Declarația cu privire la caracterul captiv al statului nu va depăși cadrul normativ-juridic național. Or, conform alin. (4) al art. 5 al Legii cu privire la actele normative *(Clasificarea normelor juridice)* [6], normele juridice de excepție (derogatorii) sunt prioritare în aplicare: „Normele juridice derogatorii sunt diferite în raport cu reglementarea-cadru în materie și sunt aplicabile unei situații determinate. În caz de divergență între o normă generală sau specială și o normă derogatorie, care se conțin în acte normative de același nivel, se aplică norma derogatorie".

Declarația cu privire la caracterul captiv al statului generează o responsabilitate politică a Parlamentului. Și, dacă a fost manifestată o voință politică calificată la adoptarea ei (exprimată prin votul a 2/3 din deputați), atunci cu mult mai lejer vor fi identificate voturi pentru adoptarea legii menționate. Ar fi corect și oportun ca procedura de adoptare a actelor menționate – cu referire la Declarație și la Legea organică temporară să – deruleze concomitent, ceea ce ar însemna că ambele ar trebui să fie adoptate în aceeași ședință a Parlamentului. Ulterior, considerăm necesară o aprobare – sub formă de control constituțional al Legii organice adoptate – până la punerea în aplicare a legii. Evident, Curtea Constituțională ar urma să efectueze un astfel de control în termene rezonabile, relativ restrânse. Venim cu mențiunea în cauză din intenția de a fi stabilite garanții suplimentare și de ajustare și integrare a fenomenului *stat captiv* în sistemul normativ-juridic existent. În condițiile unei eventuale revizuiri constituționale, ar fi posibilă exercitarea, în baza normelor constituționale, a unei proceduri de control asupra proiectului de Declarație și asupra proiectului de Lege, respectivul control precedând votul parlamentar. Și, evident, reiterăm indispensabilitatea exercitării acestei proceduri într-un termen rezonabil. Procedura de punere în aplicare a Legii organice cu caracter temporar nu are scopul tergiversării soluționării problemelor stringente; dimpotrivă, scopul de bază constă în identificarea etapelor logice și legale de încadrare juridică a fenomenului în cauză.

Domeniul de aplicare a Legii organice temporare. În cazul în care s-ar opta pentru suspendarea unor acte legislative, ar fi corect să fie suspendate acele acte care reglementează statutul și activitatea unor funcționari publici. Scopul unei atare Legii nu poate fi decât unul singur – înlocuirea funcționarilor publici aflați în funcții de conducere. ***Or, intenția de deturnare a unui sistem defectuos poate fi valorificată prin înlăturarea liderilor sistemului, procedura de înlăturare urmând a fi una absolut legală și transparentă.*** Legea în cauză deci ar avea limite de intervenție și, generic, nu ar avea incidență asupra Codurilor de legi – materiale și procesuale. La fel, nu ar avea posibilitate de reglementare a organizării instituțiilor statului. Ar putea interveni numai în cazuri privind încetarea înainte de termen a mandatului persoanei cu funcție de conducere din toate autoritățile publice centrale cărora nu le este caracteristic principiul inamovibilității. Altfel spus, Legea în cauză nu ar putea viza mandatul judecătorilor constituționali și mandatul judecătorilor de drept comun. Nu ar

putea afecta nici mandatul procurorilor care nu dețin funcții de conducere. Limitarea domeniului de reglementare a Legii menționate n-ar trebui să genereze dubii privind aplicabilitatea și eficiența ei; or, legalitatea și accesul la justiție nu necesită a fi perturbat. În baza Legii noi ar putea fi dizolvat înainte de termen Consiliul Superior al Magistraturii și Consiliul Superior al Procurorilor, prin ridicarea mandatelor membrilor lor, însă procedura de formare a acestor autorități publice autonome urmează a fi păstrată. Scopul unei eventuale Legi de punere în aplicare a politicilor din Declarația cu privire la caracterul captiv al statului este de a înlocui persoanele aflate în funcții de conducere, cu mandat activ, nefinalizat și nu de a crea proceduri noi, întrucât procedurile existente, în esență, sunt corecte. Și, chiar dacă sunt depistate anumite deficiențe, Legislativul poate interveni în legile organice respective, conform procedurilor ordinare.

Valoarea Legii organice temporare, adoptată în baza Declarației cu privire la caracterul captiv al statului. Suspendând aplicarea anumitor norme din legile organice, se păstrează posibilitatea examinării de către instanțele judecătorești a eventualelor contestații în baza Legii noi și posibilitatea demonstrării unei consecvențe în acțiuni din partea ramurilor puterii de stat, prin implementarea corectă și eficientă a politicilor enunțate în Declarație. Este important de menționat inclusiv următorul fapt: tergiversarea examinării eventualelor contestații în instanță nu ar afecta eficiența legii organice temporare; or, ***legea temporară are un caracter ultraactiv în aplicare*** își păstrează efectele chiar și după expirarea termenului de acțiune. Astfel, prin alineatul (3) al art. 47 din Legea cu privire la actele normative *(Dispozițiile finale)*, se reglementează termenele de aplicare a actelor normative temporare: „Pentru actele normative cu caracter temporar, în dispozițiile finale se indică și perioada de aplicare sau data de încetare a aplicării actului" [6].

Natura legii. Legea adoptată în baza Declarației cu privire la caracterul captiv al statului necesită a fi una organică, temporară. Neapărat ar trebui menționat caracterul său excepțional. În acest fel, la aplicarea normelor cu caracter derogatoriu s-ar exclude eventualele coliziuni de norme juridice: prioritate în aplicare, în situații de coliziune, au normele derogatorii, cu aceeași forță juridică.

Procedura de punere în aplicare a Legii organice cu caracter temporar nu are scopul tergiversării soluționării problemelor stringente din stat și societate. Dimpotrivă, urmărește același scop enunțat anterior: de a identifica etapele logice și legale de încadrare juridică a fenomenului în cauză, în vederea protejării drepturilor și libertăților omului.

Efectele. După cum am argumentat supra, actele legislative care ar urma să fie suspendate ar trebui să fie acelea care se referă la activitatea și statul funcționarilor publici aflați în funcții de conducere. Scopul Legii respective nu poate fi decât unul singur – înlocuirea funcționarilor conducători, pornind de la prioritatea normelor juridice derogatorii, statuată în alin. (4) al art. 5 din Legea cu privire la actele normative *(Clasificarea normelor juridice)* [6]. Esența Declarației nu se rezumă la a stabili vinovăția – colectivă sau individuală. Vorbim despre o răspundere politică în fața cetățenilor statului – în interpretare extensivă, care poate surveni fără vinovăție individuală. „Răspunderea juridică implică ideea de vinovăție (intenție sau culpă în diferitele lor forme) și de comportament contrar dreptului, în schimb responsabilitatea politică nu este neapărat angajată datorită unor încălcări ale dreptului" [3, p.458]. Din aceste considerente, insistăm asupra naturii politice a răspunderii și nu asupra răspunderii juridice constituționale. Efectul răspunderii politice este demisia din funcțiile de conducere. De regulă, răspunderea politică este asumată de membrii Legislativului în condițiile alegerilor anticipate sau ordinare, ulterior fiind extinsă și asupra Guvernului. Aceleași argumente de răspundere politică sunt valabile și în condiții de alegeri anticipate sau ordinare ale candidaților la funcția de Președinte al statului. Asupra celorlalte categorii de funcționari implicați în actul de guvernare, în condiții normale de activitate, nu are incidență. Esența Declarației constă anume într-o răspundere politică sistemică, fără vinovăție, prin încetarea înainte de termen a mandatelor funcționarilor publici cu funcție de conducere, a persoanelor cu funcție de demnitate publică și a persoanelor care exercită administrarea, individual sau colectiv. Răspunderea politică nu exclude însă survenirea – concomitentă sau ulterioară – a răspunderii juridice individuale a anumitor (deja) ex-conducători, în cazul depistării anumitor ilegalități în activitatea acestora. Răspunderea juridică, sub diferite forme, ar surveni conform condițiilor ordinare ale răspunderii juridice.

Concluzii. Declarația cu privire la caracterul captiv al statului, ce prezumă intervenția urgentă în

domeniile indicate, necesită a fi adoptată cu un vot calificat al Legislativului – de 2/3. Se impune revizuirea normei constituționale prevăzute de art. 74 al Constituției Republicii Moldova (*Adoptarea legilor și hotărârilor)* [2], prin completare cu alin. (3), care ar avea următorul conținut: „Hotărârile Parlamentului ce conțin declarații cu privire la caracterul captiv al statului se adoptă cu un vot calificat de 2/3 din numărul deputaților aleși". Alineatele (3) și (4) ale articolului menționat ar deveni, corespunzător, alin. (4) și (5).

Parlamentul este în drept de a adopta o astfel de declarație, indiferent de existența sau lipsa mesajelor din exterior, întrucât Parlamentul este deținătorul suveranității poporului și acționează în interesele acestuia: conform prevederilor alin. (1) al art. 60 al Constituției Republicii Moldova *(Parlamentul, organ reprezentativ suprem și legislativ),*„Parlamentul este organul reprezentativ suprem al poporului Republicii Moldova și unica autoritate legislativă a statului" [2].

Esența Declarației constă în anunțarea de politici urgente în domeniile vulnerabile de activitate a statului și în argumentarea unei stări de urgență în domeniile indicate, declanșată prin Lege organică de excepție, cu caracter temporar.

În scopul punerii în aplicare a Declarației în cauză, este necesară adoptarea unei Legi organice de excepție, temporare, care ar suspenda aplicarea legilor organice din domeniile vizate și asupra subiecților vizați în Declarație.

Răspunderea în baza Declarației și a Legii organice de excepție, temporare, poate fi numai una politică, cu caracter extins, asupra subiecților cu funcții de conducere în autoritățile și instituțiile publice. Nu poate fi o răspundere juridică or, răspunderea juridică necesită a fi individualizată și vinovăția este o condiție obligatorie. În această situație vorbim despre o răspundere colectivă, fără vinovăție, a sectorului managerial din administrația publică.

Anterior punerii în aplicare a Declarației și a Legii organice excepționale se impune un control de constituționalitate, în scopul realizării unei garanții constituționale.

Bibliografie

1. Codul administrativ al Republicii Moldova, nr. 116, din 19-07-2018. În: Monitorul Oficial nr. 309-320 art. 466, din: 17-08-2018
2. Constituția Republicii Moldova. În: Monitorul Oficial, nr. 78. art. nr. 140, din: 29.03.2016. Data intrarii in vigoare : 27.08.1994
3. Dănișor, Dan Claudiu. Dogaru, Ion. Dănișor, Gheorghe. Teoria general a dreptului. București, 2006, 494 p.
4. Hotărâre pentru adoptarea Declarației cu privire la recunoașterea caracterului captiv al statului Republica Moldova, Cișinău, nr. 39, din: 08.06.2019. În: Monitorul Oficial nr.208, art.236, din: 21.06.2019.
5. https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD(2020)001-e
6. Legea cu privire la actele normative. nr. 100, din: 22-12-2017. În: Monitorul Oficial nr. 7-17 art. 34, din: 12-01-2018
7. Legea pentru adoptarea Regulamentului Parlamentului*. Nr. 797, din: 02-04-1996. În: Monitorul Oficial nr. 81-82 art. 765, din: 19-12-1996
8. Radu I Motică, Gheorghe Mihai. Introducere în studiul dreptului. Vol. I, Timișoara, ALMA MATER, 1995, 188 p.
9. Valentin M. Ionescu. Stat de drept versus stat captiv. https://www.bursa.ro/stat-de-drept-versus-stat-captiv-05511530
10. Марченко М.Н., Теория государства и права, Москва, Юридическая Литература, 1996, 432 p.

Despre autor:

Andrei NEGRU,
doctor habilitat în drept, profesor universitar, Universitatea de Stat din Moldova
e-mail: negruan@list.ru
tel. 069136225